

Till
Näringsdepartementet

Remissvar – Bredbandsnät i hela landet, SOU 2003:78

Stiftelsen för Internetinfrastruktur (II-stiftelsen) lämnar härmed synpunkter på förslagen i rubricerade rapport.

Allmänna synpunkter

De föreliggande förslagen är de senaste i en mycket lång rad av utredningar med förslag kring utbyggnaden av den svenska infrastrukturen för elektronisk kommunikation. Det är **enligt II-stiftelsens mening** svårt att följa den strategi som ändå får antas vara bakgrunden till dessa många utredningsuppdrag, och därmed också svårt att överblicka de förväntningar på resultat som regeringen har och de konsekvenser som ett genomförande av förslagen får.

II-stiftelsen tolkar de nu aktuella förslagen som ett led i en strävan från regeringen att på övergripande nivå samla statliga verk och bolag som förfogar över fysisk infrastruktur som kan användas för kanalisation och nät för elektronisk kommunikation kring en arena för att gemensamt bygga ut stamnät och andra nät så att de tillgodoser angelägna användningsområden, både sådana som kan ha en potential på marknadssidan och sådana som för övrigt är politiskt önskvärda. Det är **enligt II-stiftelsen** en lovvärd ambition.

II-stiftelsen vill också påminna om våra tidigare framförda synpunkter i frågan om IT-stamnät till vissa kommuner (SOU 2002:55, N2002/5983/ITFoU).

I en debattartikel från den 4 januari 2004 anför Näringsdepartementets statsråd bl.a. att IT-samhällets tillväxtpotentialer ska tas till vara och att utbyggnaden av 3G-näten och det nationella bredbandsnätet kommer att gå in i en slutfas under 2004. **II-stiftelsen delar inte** regeringens optimism till alla delar. Stamnätet utgör en mycket liten del av den infrastruktur som krävs för att nå ut med förutsättningar för elektronisk kommunikation till alla företag och hushåll i hela landet. De svåra delarna, områdes- och spridningsnät, är i huvudsak ogjorda, om man bortser från vad som går att åstadkomma med stöd av det gamla telefonnätet och olika DSL-tekniker. Också basstationer i ett 3G-nät måste kunna kommunicera med varandra, och för det krävs en underliggande infrastruktur i form av ett fiberoptiskt nät. Utöver dessa finns en rad användningsområden som delar behovet av en gemensam, generell, infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Synpunkter på utredningens förslag

Nedan lämnas mer detaljerade synpunkter på respektive förslag.

Samlat grepp för statlig infrastruktur

II-stiftelsen kan erinra sig att för stornätet har regeringen tidigare motiverat att Svenska Kraftnät fick i uppdrag att bygga ett nationellt stornät med att man ville ha ett tydligare grepp på hela utbyggnaden. Skälet sades vara att staten därmed ville garantera ett alternativ till ett annat nationellt täckande stornät, nämligen Telias. Målet var ökad konkurrens och snabbare utveckling samt att skapa större förutsättningar för avståndsberoende priser. Uppdraget var omdiskuterat och Svenska Kraftnät har av olika skäl inte kunnat leva upp till vare sig regeringens eller marknadens förväntningar.

Den nu aktuella utredningen föreslår att statliga verk och bolag som förfogar över infrastruktur och har kanalisation som kan användas för att bygga ut elektroniska kommunikationsnät med hög överföringskapacitet ska ta sin del av samhällsansvaret för att riksdagens mål om tillgång till IT-infrastruktur uppfylls.

II-stiftelsen stödjer förslaget om ett samlat grepp för statlig infrastruktur. II-stiftelsen vill gå ännu längre och förordar också bildandet av ett fristående organ med uppgift att vidta åtgärder för en optimal IT-infrastruktur i Sverige bl.a. genom att agera som samordnare och samtalspartner med marknadens aktörer. En delegation med bland annat företrädare för innehavare av statligt ägd infrastruktur skulle kunna ges ett sådant uppdrag.

II-stiftelsen menar att det är viktigt att utveckla former för samverkan mellan offentliga organ, nätoperatörer och konsumenter på flera olika nivåer i samhället. Särskilt viktigt är det att från början se till målet att en sammanhållen och väl fungerande IT-infrastruktur byggs upp över **hela** landet.

Genom lämpligt statligt organ/bolag kan det bildas en funktion, som skall stå oberoende, och vars instruktion/bolagsordning uttrycker vad regeringen vill ha fram i form av en nationell infrastruktur med stor säkerhet och tillväxtkapacitet som ger lika möjligheter för användare av nätet och öppenhet om en kostnadsbaserad prissättning. Där bör man **enligt II-stiftelsens uppfattning** kunna samla Banverket Teles, Teracoms, Svenska Kraftnäts och annat eventuellt ägande av passiv infrastruktur för elektronisk kommunikation. Antingen lägger regeringen alla ägg i samma korg, **eller** så förordar regeringen ren marknadsekonomi och slutar med flyttandet mellan och särbehandlingen av de statliga bolagen. Utredningens förslag leder **så vitt II-stiftelsen kan se** till en blandning av båda perspektiven, vilket är olyckligt.

Andra viktiga komponenter för ett sådant organ att arbeta med torde **enligt II-stiftelsen** vara nätstruktur, noder, säkerhet, tillgänglighet, prissättning, kvalitet, samverkan och med skyldighet att lämna vägledande dokumentation. Ett sådant organ **bör enligt II-stiftelsen** dock inte på något sätt vara inblandat i produktion av tjänster för transport eller innehåll av elektronisk kommunikation.

Om ett sådant organ också får tillgång till alla lokala och regionala planer skulle det kunna borga för den nationella helhetssynen. En sådan helhetssyn **utgör enligt II-stiftelsen** en förutsättning för att den fysiska infrastrukturen tillsammans med de olika operatörernas gemensamma principer för nät och noder skall bilda en väl fungerande nationell infrastruktur för elektronisk kommunikation med rimliga priser och villkor.

Utbyggnaden och breddningen av IT-infrastrukturen **kan enligt II-stiftelsen** komma att bli en huvuduppgift för ett sådant organ. Dess verksamhetsområde bör eventuellt också kunna vidgas till kommunerna, då flera kommuner nu har kommit långt i utbyggnaden av stadsnät, och vilka som nyttjare av ett nationellt och robust nät har ett växande behov av elektronisk kommunikation, inte bara inom utan också mellan den egna och omgivande kommuner eller regioner. Genom en sådan konstruktion är det förmodligen möjligt att motverka att kommunerna får alltför komplexa roller i sammanhanget. I sin nationella uppgift kan **enligt II-stiftelsens uppfattning** ett sådant organ också ta på sig ansvaret för villkoren att bygga ihop de regionala strukturerna.

Kanalisationsutrymme

II-stiftelsen tillstyrker utredningens förslag. **II-stiftelsen förutsätter** att det för den i avsnitt 4.2.6 föreslagna årliga rapporteringen till Näringsdepartementet också ställs ett generellt krav om redovisning av motiven för eventuellt nekande svar på förfrågningar från operatörerna om att nyttja de statliga verkens infrastruktur. **II-stiftelsen anser** att också de övriga statliga verken bör omfattas av rapporteringen i förekommande fall, inte bara Banverket och Vägverket. **II-stiftelsen framhåller vidare** att tillkomsten av nya kanalisationsutrymmen bör kungöras för marknaden på lämpligt sätt, så att samförläggning med flera aktörer möjliggörs. Sådant kungörande bör **enligt II-stiftelsen** kunna utgöra en kommunal angelägenhet, men kanske också samordnas av det av oss föreslagna organet enligt föregående avsnitt.

Statligt ägda nät

I utredningen anförs på s. 147 att det för en väl fungerande konkurrens behöver finnas minst tre, helst fyra eller fem operatörer på ”den svenska stomnätmarknaden”. **II-stiftelsen befarar** att man här blandar ihop frågan om aktör som kan tillhandahålla fysisk IT-infrastruktur med aktör som tillhandahåller transmission och IP. Att en så liten marknad som den svenska skulle ha förutsättningar att ha 4-5 parallella nationella aktörer var och en med sin egen fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation **anser II-stiftelsen** vara tveksamt.

Juridisk verksamhetsform

II-stiftelsen tillstyrker förslaget om att Banverket Telenät görs till ett särskilt aktiebolag. **II-stiftelsen anser** också att andra delar av den statligt ägda infrastrukturen bör kunna ingå i samma konstruktion. **II-stiftelsen betonar** också att utredningen om separation av Teracoms tjänsteverksamhet från infrastrukturdelarna i koncernen bör vara genomförd innan sammanslagningen av Svenska Kraftnäts optofibernet och Teracoms radionät genomförs. **II-stiftelsen vill påstå** att en separation av dessa delar är nödvändig, och att Teracoms infrastrukturdelar bör ligga under Näringsdepartementet som all annan infrastruktur.

Ledningsrätt i vägrätt

II-stiftelsen delar utredningens uppfattning att ledningsrätt bör kunna upplåtas i vägrätt. **II-stiftelsen vill dock förorda** att en konsekvensanalys av detta förslag görs med avseende på vägars kvalitet och livslängd. Ett alltför frekvent grävande i vägnätet förkortar livslängden avsevärt varje gång det händer. Enligt beräkningar från San Francisco som genomfördes för ett antal år sedan uppskattade man att livslängden förkortades med 50 % varje gång en vägbeläggning grävdes upp för olika typer av åtgärder, däribland förläggning av rör och ledningar¹. I ett land som Sverige där det också förekommer frost och tjäle så kan man förmoda att förändringarna är ännu allvarligare.

¹ <http://www.apwa.net/ResourceCenter/index.asp?Section=row&SectionName=Right+of+Way+Management>

Kartläggning av kanalisationsutrymme

II-stiftelsen tillstyrker förslaget att utvidga Post- och telestyrelsens uppdrag att kartlägga IT-infrastrukturen till att även bedöma i vilken grad tillgängligt kanalisationsutrymme faktiskt utnyttjats för utbyggnad av nät med hög överföringskapacitet. **II-stiftelsen anser** det också önskvärt att Vägverket ges ett uppdrag om att ta fram information om tidigare förlagd kabel, om inte bedömningen är att det är obetydliga kvantiteter. Dessa resurser bör **enligt II-stiftelsens uppfattning** annars ingå i det samlade underlaget om IT-infrastrukturen.

Avslutande kommentar

II-stiftelsen delar utredningens analys när det gäller de marknadsmässiga konsekvenserna. **II-stiftelsen vill framföra** ett starkt önskemål om att staten sätter ner foten när det gäller IT-infrastrukturfrågorna och talar om för marknaden hur man kommer att agera framöver. Det myckna utredandet, de många förslagen med de därpå följande många besluten och ändrade besluten har skapat osäkerhet hos marknadens aktörer huruvida staten kommer att rycka undan mattan för dem eller om den kommer att ligga kvar. Särskilt viktigt är det i perspektivet att konjunkturen förhoppningsvis vänder och investeringsviljan ökar på nytt. Avsaknaden av förutsägbarhet och stabila villkor utgör idag ett hinder för kommersiella investeringar i IT och IT-infrastruktur. Det är **enligt II-stiftelsens uppfattning** näst intill omöjligt för marknadens aktörer att bedöma behovet av riskkapital och möjligheterna till avkastning på affärsmässiga grunder.

Enligt uppdrag

Anne-Marie Eklund Löwinder